

INTERPELLATION TILL STATSRAÅD

Från Riksdagsförvaltningen
2015-02-06
Besvaras senast
2015-02-20

Till finansminister Magdalena Andersson (S)

2014/15:266 Ideella sektorns möjlighet att verka i Sverige

Avdragsrätten för gåvor till ideella organisationer har blivit en succé. Avdragsrätten innebär att den som ger pengar till viss hjälpverksamhet eller forskning får göra ett skatteavdrag för gåvan upp till 6 000 kronor. Detta gör att man kan få maximalt 1 500 kronor tillbaka på skatten. Detta har gjort att fler ger mer. Detta är också en reform som finns i nästan alla länder i Europa.

Vinsten för samhället i såväl ökning av gåvor som ökat samhällsengagemang är avsevärd. År 2013 gjorde 761 000 personer – nästan var tionde svensk – avdrag för gåvor. Tillsammans skänkte de 1,3 miljarder, enligt Skatteverkets kontrolluppgifter.

Många organisationer vittnar om att skattereduktionen har bidragit med rejäla tillskott och möjliggjort ovärderliga sociala hjälpinsatser och viktig forskning.

Trots detta har regeringen aviserat att man avser att ta bort gåvoskatteavdraget. Slopas skattereduktionen räknar regeringen med att öka skatteintäkterna med 250 miljoner kronor. Men förlusten för Sverige och de många ideella organisationerna är mångdubbelt större.

Frågan – som organisationer som Stockholms Stadsmission, Frälsningsarmén, Plan Sverige, Cancerfonden, Hjärt-Lungfonden etcetera – ställer är om och hur regeringen kommer att kompensera bortfallet av intäkterna som avdragsgilla gåvor genererar.

Regeringens motivering att avskaffa reformen är ”att lagstiftningen ökar den ideella sektorns beroende av enskilda personers vilja att bidra”. Det visar på en stor brist på förståelse för hur den ideella sektorn fungerar. Ideella organisationer är beroende av enskilda personers vilja att bidra – med tid och pengar. Det är ett av sektorns särdrag.

Vikten av människors ideella engagemang kan inte nog understrykas. Därför har vi kristdemokrater varit drivande för att genomföra avdragsrätten för ideella gåvor.

Det är helt enkelt rimligt att de pengar som går till att hjälpa behövande, eller till någon forskningsstiftelse, beskattas lindrigare än övrigt kapital. Det ligger en tydlig värdering i detta. Samhället är större än såväl stat som kapital, och

engagemanget som ett bidrag till det civila samhället innebär ska gynnas.

Sverige var tidigare ett av två länder i Europa som inte hade någon form av avdragsrätt för gåvor till ideella organisationer. Att regeringen nu aviserar att de vill riva upp avdragsrätten och höja skatterna för dessa viktiga samhällsaktörer är på många sätt beklagligt och kastar Sverige tillbaka i utvecklingen.

I stället borde regeringen ta intryck av Norge. Där har man utvecklat avdragsgilla gåvor både vad gäller vilka organisationer och vilka ändamål som omfattas av avdragsrätten. I Norge är gåvor till nästan all ideell verksamhet avdragsgill. I Norge började man med samma beloppsgräns som vi har nu, det vill säga 6 000 kronor. Ganska snart ökade man till 12 000 kronor och nu pågår förhandlingar för att höja beloppsgränsen till 25 000 kronor. Värt att notera är att socialdemokratiska regeringar i Norge har varit kloka noga att inte ta bort gåvoskatteavdraget.

I stället för att motarbeta avdragsrätten borde regeringen göra enkla justeringar enligt Norges exempel och visa att man stöder en bred folkfilantropi.

Frågan som nu måste ställas är vad som händer om avdragsrätten avskaffas. Vad händer med organisationer som främjar vård och omsorg av barn, äldre, sjuka och funktionshindrade? Vad händer med hjälpverksamhet bland behövande? Vad händer med den vetenskapliga forskningen som är beroende av gåvor? Ska regeringen öka stadsbidragen? Eller är det aviserade förslaget att ta bort avdragsrätten enbart en kännbar neddragning?

En annan viktig fråga för den ideella sektorns möjlighet att verka i Sverige är den om att många second hand-butiker nu ska beläggas med 25 procents moms – detta enligt de nya riktlinjerna från Skatteverket.

Men frågetecknen är många. Till skillnad från den kommersiella handeln som kan dra av momsen på inköpta varor, har skänkta varor inget värde att beräkna avdragsrätt på. Momsuttaget på ideell second hand-försäljning torde vara en försumbar skatteintäkt i ett nationellt perspektiv men samtidigt katastrofal för såväl berörda aktörer som de många människor för vilka dessa ideella organisationer i dag utgör enda hoppet om ett dragligt liv.

Second hand-verksamhet är också ett redskap i arbetet för ett ekologiskt hållbart samhälle och nuvarande momsbefrielse skapar resurser som verkar för

en bättre miljö.

Den ideella second hand-verksamheten drivs för att förmedla sociala hjälpinsatser. Givaren skänker varorna i avsikt att dessa ska förvandlas till hjälp, katastrofinsatser, utvecklingsarbete och liknande – detta till skillnad från den kommersiella second hand-butiken som drivs som vilken näringsverksamhet som helst med avsikt att generera vinst till ägaren. Den som lämnar varor till en sådan butik gör det i avsikt att få betalt för varan. Vissa ideella second hand-butiker är undantagna momsplikt. Det är de som har en klart övervägande ideellt arbetande personal och kortare öppettider än 24 timmar i veckan. Detta till trots uppmanar Skatteverket alla föreningar med omfattande second hand-försäljning att momsregistrera sig. Detta skapar osäkerhet om vad som gäller.

Det nya momsbeslutet har skapat stor oro och stress hos medlemmarna i Ideell Second Hand, ett samarbete mellan några av Sveriges största ideella organisationer, med Myrorna, Röda Korset och Sveriges Stadsmissioner i spetsen. Det är samhället som är förlorarna om regeringen inte ändrar på lagen. De nya reglerna kommer att påverka tusentals människor, men hårdast slår det mot samhällets redan mest utsatta.

Farhågor om nya öppettider och bemanningskravet gör det svårt att bedriva verksamhet. Tusentals frivilliga och ett stort antal i arbetsträning är engagerade på lokala mötesplatser där man förutom second hand-försäljning har en rad sociala verksamheter, exempelvis språkträning, anhörigstöd och äldreverksamhet. Verksamheterna behövs, och hjälporganisationerna vill fortsätta tillföra samhällsnytta, både lokalt och globalt. De nya riktlinjerna från Skatteverket äventyrar detta.

Sammantaget kommer det alltför många negativa besked till den ideella sektorn just nu. Det är därför jag ställer denna interpellation.

Mot bakgrund av detta vill jag fråga finansminister Magdalena Andersson:

1. Avser finansministern att kompensera det avdragsgilla gåvor genererar i ekonomiska medel till berörda organisationer med ökade statsbidrag?
2. Avser finansministern att ändra lagstiftningen så att second hand-verksamheten får långsiktiga hållbara villkor?

.....

Mikael Oscarsson (KD)

Överlämnas enligt uppdrag

Lisa Gunnfors